

Bastille

I

Liberté

Fraternité

Égalité

Sloboda, bratstvo, jednakost.

Pod tim geslom, u rano jutro
14. srpnja 1789.

pariški puk provaljuje u Dôme des Invalides
i, naoružavši se puškama i topovima, kreće
preko Pont-Neufa do predgrađa Saint-Antoine
u istočnom Parizu.

Razjareni građani,
okićeni crveno-modrim vrpčama,
bratime se s vojnicima francuske garde,
koji ih uče rukovati oružjem.

Ubrzo stižu do mrske utvrde-tamnice,
glomazne četverokatne građevine s osam kula
povezanih debelim zidovima.

Dječaci preko krovova obližnjih kuća
prodiru u unutrašnje dvorište,
hitro spuštaju most.

Narod sjekirama razvaljuje vrata,
ubija tvrđavnu posadu i oslobađa utamničene:
četiri krivotvoritelja, dvojicu ludih,
te jednog pohotljivca,
a svi su bili plemićkog podrijetla.

II

Neki mesarski šegrt,
kojemu povijest nije upamtila ime,
odrubljuje glavu guverneru tvrđave de Launayu,
natiče je na dugačko koplje.

S tom glavom, jednom odsječenom rukom
i ključevima Bastille
rulja prodire u gradsku vijećnicu
gdje ubija gradonačelnika Flessellesa,
nakon što je pronađena njegova poruka de Launayu:
»Držite se dobro, ja Parižane zabavljam kokardama«

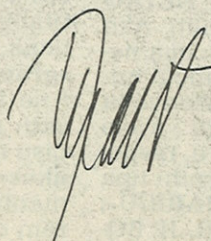
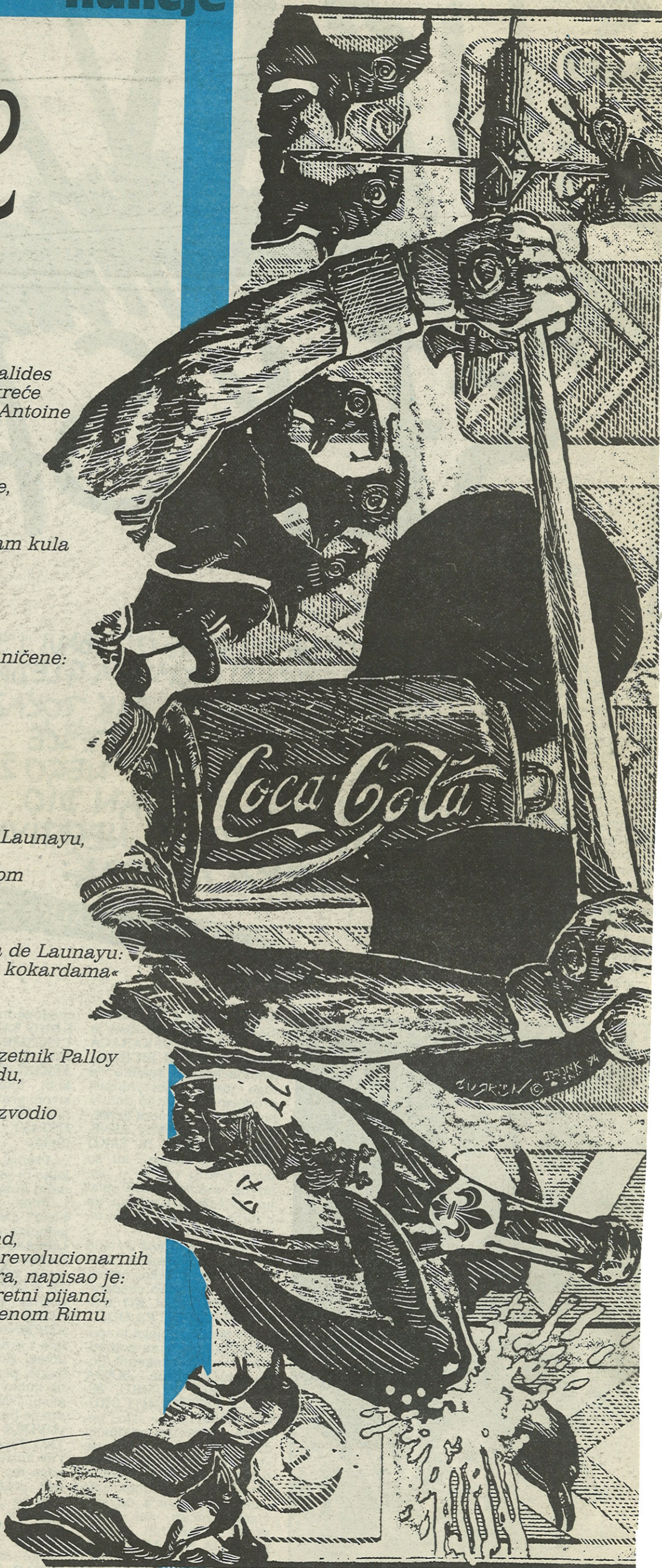
III

U kasno poslijepodne, građevinski poduzetnik Palloy
počeo je sa svojim radnicima rušiti utvrdu,
koja je ubrzo srušena sa zemljom.
Od sačuvana kamenja godinama je proizvodio
sićušne souvenire, kao i poprsja junaka
koji su se istakli u jurišu.

IV

François-René, vicomte de Chateaubriand,
u zrelih godinama — odvažni nijekalac revolucionarnih
tečevina, gledajući valjda s nekog prozora, napisao je:
U kočijama se voze »osvajaci Bastille«, sretni pijanci,
oduševljeno slave, orgijaju kao u pobunjenom Rimu
pod Otonom i Vitelijem.
Počinje vladavina kurvi i sankilota.

Ivan MARTINAC

Bastille, 2

I
Liberté, fraternité, égalité.
 Sloboda, bratstvo, jednakost.
 Pod tim geslom, 14. srpnja 1789.
 razjareni pariški puk provaljuje
 u četverokatnu utvrdu-tamnicu,
 mrski simbol kraljevske strahovlade
 i oslobađa:
 četiri krivotvoritelja,
 dvojicu ludih,
 te jednog pohotljivca,
 a svi su, voljom sudbine, bili plemići.

II
 Sladostrasnik i zloglasni zagovaratelj
 »prava čovjeka na neograničeni egoizam«
 Donatien Alphonse François, marquis de Sade
 (osmi sužanj Bastille)
 prebačen je, prije nekoliko dana, u ludnicu
 u Charenton
 ali, zahvaljujući vatri i grabežu,
 zauvijek nestaju
 njegovi uznički rukopisi.

III
 Louis XVI,
 Marija Antoaneta
 (kćer Marije Terezije)
 i njihova djeca
 boravili su tada u Versaillesu.
 Sudeći po dnevniku u koji su upisane
 samo dvije rečenice: 14 juillet — Rien!
 15 juillet — Rien!
 unuk Louisa XV, koji je bio praunuk Kralja-Sunca,
 nije ni slutio što se na pariškim ulicama događa,
 a još manje — da će i njemu i njegovoj kraljici
 uskoro biti odrubljena glava i da će njegov sin
 četverogodišnji Louis Charles de France
 (baštinik prijestolja)
 umrijeti u zatočeništvu.

IV
 Kada se, nakon dragovoljnog izgnanstva,
 Chateaubriand, po želji Napoleonovoj,
 vratio u Pariz
 upitao je svojega starog pazikuću:
 Alors, mon vieux Miramaud,
 mora da ste se nagledali užasnih prizora?
 Oh, monsieur vicomte,
 bila su to lijepa vremena.
 Svakodnevno su pod našim prozorima sprovodili
 mlade vojvotkinje, vratova bjeljih od snijega
 do giljotina: na Trgu Grève, ispred Vijećnice
 na Trgu Revolucije
 na Trgu Saint Antoine
 na Trgu vrtuljaka
 Sada je sve gotovo.
 Oduzeli su narodu i tu radost.

Ivan MARTINAC

